

Fil.lis. Ulla Kyrönseppän puheenvuoro Terveystieteiden tutkimuskeskuksen psykologien varhaisen vuorovaikutuksen teemaillalla 29.10.2008

Rajojen asettaminen ja frustraatioiden käsittely

Vauvan varhaiseen viettityydytykseen vastaaminen tarkoittaa äidin, hoivaajan täydellistä mukautumista vauvan tarpeisiin. Winnicott nimittää tätä illuusion tilaksi, jolloin vauva mieltää äidin rinnan osaksi itseään. Tässä toteutuu ns. **mielihyväperiaate**.

Kun hoivaajan adaptaatio pienokaisen tarpeisiin vähenee asteittain, huolenpitäjä mukautuu vähemmän ja vähemmän täydellisesti suhteessa pienokaisen kasvavaan kykyyn käsitellä epäonnistumisiaan. Tässä vauvan kokemuspiiriin tulee **todellisuusperiaate**. Vieroituksessa rintaruokinnasta tapahtuu myös todellisuusperiaatteen toteuttamista.

Vanhempien voi olla vaikeata tukea lastaan pettymysten sietämisessä. Syynä voivat olla omat pelot ja mielipaha tai vaikeus kestää lapsen pettymystä - ”kun itselle tulee niin paha mieli”.

Vauvan kapaloiminen, makuupussissa nukuttaminen ja huopaan kietominen luovat turvalliset fyysiset rajat. Mielen sisäistä turvarajaa aletaan luoda siitä lähtien, kun ensimmäistä kertaa kielletään. Kun lapsi kokee vanhempiensa asettamat rajat, silloinmyös mielen sisäiset rajat alkavat kehittyä. Tässä on kysymys persoonallisuuden rakenteiden kehittymisestä sisäistymisprosessin avulla. Kolmevuotias toteaa: ”Olen jo niin iso, että osaan totella äitiä!”

Seuraamuksilla osoitetaan rajaa ja tuetaan rajan muodostumista. Kaksivuotias, joka on toistuvasti lyönyt tai potkaissut vauvaikäistä pikkusisarustaan, kertoo ylpeänä isovanhemmilleen: ”Olen ollut jo jäähyltä”.

Jos lapsi saa vallan, hän ei koe saavansa turvaa, vaan kokee äidin itseään heikommaksi ja joutuu hallitsemaan tätä. Rajat voivat puuttua, jos lapsen tarpeet tulevat alityydytyiksi - ei saa tarpeeksi turvaa - tai ylityydytyiksi - saa liikaa hoivaa.

Puhutaan Curling-lapsista, joiden vanhemmat lakaisevat esteet ja vaikeudet alta pois. Jos sopivan frustraation tuottaminen ei toteudu, seuraa perusturvallisuuden häiriö, joka voi ilmetä monin eri tavoin. Lapsi ei esimerkiksi kykene rentoutumaan tai keskittymään. Hän haluaa aina jotain, mutta mikään ei tunnu tyydyttävän häntä. Leikkiminen toisten kanssa ei onnistu, lapsi haluaa olla keskipiste eikä mukaudu toisten ajatuksiin. Lapsi voi myös juuttua raivoon, josta rauhoittuminen on työlästä. Ilman korjaavia kokemuksia näistä poispilatuista lapsista kehittyy vaativia ja itsekkäitä aikuisia. Mahdollisuuksia korjaaviin kokemuksiin onneksi kuitenkin tarjoutuu sekä lapsuudessa että aikuisiässä. Niitä voi syntyä luontevasti elämän myötä tai sitten hoitotoimenpiteiden tuloksena.